

Stimați colegi, vă ofer un mic tur virtual prin Biblioteca Națională a Austriei care, de la începutul fondării sale, este un element important al identității culturale al Austriei libere și democratice.

Biblioteca Națională a Austriei

Biblioteca Națională a Austriei (Osterreichische Nationalbibliothek) este o bijuterie a arhitecturii baroce și una dintre cele mai frumoase biblioteci istorice din lume. Situată în incinta Palatului Hofburg, fosta reședință a familiei imperiale Habsburg (1723-1726), Biblioteca regală datează din 1575.

Biblioteca Națională a Austriei își are originile în Biblioteca imperială medievală. Ducele Albrecht al III-lea (1349-1395) a început să colecteze cărți și a organizat traduceri a mai multor opere din latină în limba germană. El și-a depozitat colecția de cărți, considerată o comoară, în camera obiectelor religioase, aflată în turnul de sud al capelei imperiale a Palatului Hofburg. Cea mai veche carte din bibliotecă, Sfânta Evanghelie, scrisă cu litere de aur, datează din anul 1368.

Împăratul Frederick al III-lea (1415-1493) completează colecția cu un set de carte de valoare. După acesta, o esențială contribuție la dezvoltarea bibliotecii a avut-o Împăratul Maximilian I (1459-1519), intrând în posesia unor importante cărți din Burgundia și nordul Franței, prin căsătoria sa cu Maria de Burgundia. Aceste cărți, estimate la o valoare de 100000 de guldeni, reprezentau o optime din zestrea Mariei de Burgundia. De asemenea, cea de-a doua soție a lui Maximilian I, Bianca Maria Sforza, a adus ca zestre, printre alte lucruri, cărți din

atelierele italiene. După moartea lui Maximilian I, cărțile se păstrau în Innsbruck. În această perioadă biblioteca a fost completată nu numai cu lucrări științifice ale savanților austrieci, dar și cu hărți, atlase, globuri, iar fondul de carte a crescut semnificativ, datorit donației de carte din colecțiile private a cetățenilor bogați. Primul bibliotecar, Hugo Blotius, a fost numit în anul 1575 de către Împăratul Maximilian al II-lea (1527–1576). În inventarul făcut de el, biblioteca deținea 9000 de titluri.

Din 1624, la indicația lui Ferdinand al II-lea, Trezoreria de stat în mod regulat făcea investiții pentru extinderea bibliotecii. În data de 26 august 1624, Ferdinand al II-lea (1578-1637) a dispus, pentru prima dată, să se facă copii la cărțile din bibliotecă. În 1722 Charles al VI-lea (tatăl Împărătesei Maria Theresia) a ordonat construirea unei clădiri separate la Hofburg pentru Biblioteca Imperială. La aceea vreme biblioteca avea aproximativ 200000 de cărți. În timpul domniei Împăratului Charles al VI-lea, biblioteca s-a extins către ambele capete ale aripii Neue Burg a complexului Hofburg. Colecțiile continuau să crească. Prințul Eugene de Savoia (1663-1736) a organizat o colectare de fonduri, datorită căreia s-a reușit să achiziționeze aproximativ 15 000 de volume din Franța și Italia. Tot în acest timp a fost organizat și catalogul. În timpul reorganizării au existat obiecții la faptul, că biblioteca servea numai pentru colecționarea cărților, nu și pentru activitatea științifică. Astfel, pe timpul Împărătesei Maria Theresia, în bibliotecă sunt aduse cărți științifice din diferite domenii.

Biblioteca familiei regale și imperiale include 116000 de volume. Aceasta cuprinde, printre alte opere, cărțile Împărătesei Maria Ludovika, care a fost sfătuită pentru a face achiziții chiar de Johann Wolfgang von Goethe; cărțile Împăratului Maximilian al Mexicului și cele ale Prințului Rudolf. De asemenea, biblioteca își datorează existența sa Împăratului Franz I, dragostei acestuia față de carte și pasiunii de colectare și conține publicații de literatură, istorie, tehnică, științe naturale, geografie și filosofie.

În testamentul său din 1 martie, 1835 Împăratul Franz I a poruncit ca biblioteca să aparțină de acum încolo urmașilor săi de sex masculin. Pe 24 august 1849, Împăratul Franz Joseph I a semnat un document, care a declarat toate publicațiile din biblioteca privată imperială să fie inalienabile *Fidei commis Library* a descendenților de sex masculin a lui Franz I, conform drepturilor primului-născut.

În 1921, *Fidei commis Library* a devenit proprietatea Republicii Austriece și a aderat la Biblioteca Națională. Este cea mai mare bibliotecă din Austria. Aici sunt stocate toate edițiile din țară, lucrările autorilor austrieci publicate în străinătate, precum și lucrări despre Austria. Colecția conține peste 7,5 milioane de exemplare de cărți, cea mai veche carte fiind *Scriptura clericală medievală* 'Evangeliar de Johannes de Troppau', din 1368; 180 de mii de papirusuri, dintre care cele mai vechi datate din secolul al XV-lea î.Hr.. În plus, există manuscrise, cărți

vechi și rare (de exemplu, Genesis-ul Vienez, sec. VI), hărți, globuri, picturi, fotografii, autografe, postere, partituri ale unor compozitori celebri, cum ar fi Bruckner și Strauss. Cataloagele bibliotecii sunt numerizate și disponibile on-line.

Principală atracție a Bibliotecii Naționale a Austriei este *Prunksaal* (Marea Sală), care face parte din cele mai frumoase săli de bibliotecă din lume.

Prunksaal (Marea Sală) constituie partea centrală din vechea bibliotecă imperială a Palatului Hofburg. Proiectul sălii a fost elaborat de celebrul arhitect al Curții Johann Bernhard Fischer von Erlach (1665-1723) și a fost construit între anii 1723 și 1726 de fiul acestuia, Joseph Emanuel (1693-1742), frescele de pe tavan, uimitoare prin frumusețe, au fost lucrate de pictorul de curte Daniel Gran (1694-1757). În centrul *Prunksaal* se afla statuia Împăratului Charles al VI-lea, realizată în 1735 de Antonio Corradini (1668-1752), sculptor de la curtea imperială. Alte statui sunt realizate de frații Peter, Paul și Dominic Strudel.

Grandioasă și maiestuoasă construcție, sala este decorată cu arcade pictate și statui de marmură, galerii din lemn în niveluri cu 200.000 de cărți din anii 1501-1850, dintre care peste 15000 de volume în relief cu aur sunt din colecția Prințului Eugene de Savoia, *Bibliotheca Eugenia*. Această colecție de excepție a fost numerizată de către Biblioteca Națională a Austriei în cooperare cu Google și este accesibilă pe: www.onb.ac.at

Biblioteca cu globuri din epoca barocă de Vincenzo Coronelli în centrul sălii, rafturile și dulapurile de nuc, statuile de marmură, toate acestea oferă o imagine autentică a bibliotecii universale în stil baroc din secolul al 18-lea.

O perioadă, începând cu anul 1782, *Prunksaal* a găzduit concertele lui Mozart la matineele duminicale ale baronului Gottfried van Swieten, diplomat, bibliotecar și om de stat, precum și un muzician amator entuziast, cunoscut ca patron al mai multor mari compozitori ai epocii clasice, printre care Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven.

Există și alte muzee care fac parte din Biblioteca Națională a Austriei, cum ar fi „Muzeul de Papirus”, „Muzeul de Globuri”, „Muzeul Esperanto” și „Muzeul de literatură” .

Muzeul de Papirus este un „muzeu al culturilor din Egipt”, patrimoniul scris al tuturor celor care peste milenii au trăit pe Nil și au fost influențați de cele mai variate culturi. Un amestec de culturi este vizibil cu o anumită claritate: subiectele, cum ar fi „magia”, „medicina”, „viața juridică și economică”, „obiceiurile alimentare”, „cultul morților” și multe altele, sunt ilustrate prin diverse expoziții permanente și tematice.

Papyrussammlung – Neue Burg

Colecția muzeului dispune de: 137.864 papirusuri, cele mai vechi fiind din secolul XV î.e.n., documente arheologice (fără papirusuri) – 50.769, obiecte de muzeu – 5, cărți și seriale – 14.049, microforme – 555, documente de pictură – 16.944, materiale audiovizuale – 2.292.

Muzeul de Papirus prezintă în jur de 200 de obiecte din colecția *Papyrus*. Cel mai vechi papirus din colecție, *Cartea morților*, datează de la mijlocul celui de al doilea mileniu î.Hr., iar cele mai recente – ziare, documente din perioada islamică din secolul al 13-lea î.Hr.. Un alt unicum este fragmentul unui cântec pentru cor, din tragedia „ale” Oreste de Euripide. Papirusul din perioada 200-180 î.e.n. reprezintă textul și muzica (note) pentru cântec și instrumente de acompaniment, și nu pot fi doar văzute în „Muzeul Papirus”, dar pot fi auzite într-o interpretare modernă.

O alegere reprezentativă de obiecte oferă o impresie vie a vieții cotidiene și a culturii locuitorilor Egiptului.

Fragment din *Cartea Morților* din Sesostris (15 c. V. Chr./18 dinastie)
(Detail aus dem Totenbuch des Sesostris (15. Jh. v. Chr./18 Dinastie))

Departamentul „Hărți” a fost fondat în 1906, dar hărțile au fost colectate pentru fosta bibliotecă de la Curtea imperială încă din secolul al XVI-lea.

După sfârșitul Primului Război Mondial au avut loc achiziții de hărți, atlase și vederi geografic-topografice (vederi de orașe și peisaje) de către fosta *Fidei commis Library* a familiei Habsburg, Colecția de grafică „Albertina” și Institutul Geografic Militar.

Departamentul de Hărți administrează aproximativ 295.000 de foi de hărți, între care se găsesc rarități istorice de gradul I, 45000 de vederi geografic-topografice, 800.000 de cărți poștale ilustrate, 700 de globuri, 100 de modele de relief și cetăți, precum și aproximativ 83000 de volume de literatură tehnică și atlase.

Andreas Cellarius: Celestial chart, 1661

Din 1953 Departamentul Hărți a fost alăturat Muzeului de Globuri, care face accesibilă publicului a doua, cea mai importantă colecție de globuri vechi și instrumente legate de globuri.

Muzeul de Globuri este singura colecție de globuri în lume, situată în Viena, în aceeași clădire cu Biblioteca Națională a Austriei, la baza acesteia fiind globuri colectate și stocate în bibliotecă. Multe dintre ele au fost aduse în bibliotecă din colecțiile imperatorilor austriei, fie sub formă de cadouri (de exemplu, Vincenzo Maria Coronelli, special, pentru Împăratul Leopold I a efectuat două globuri cu portretul împăratului și o inscripție gravată), fie au fost procurate.

În anul 1921 geograful Eugen Oberhummer a efectuat inventarierea colecției și a constatat 8 globuri de diferite mărimi (terestre și celeste) și două sfere armilare. În 1922 globurile au fost transferate la Adunarea geografică, unde, în anul 1948, s-au dovedit a fi deja 28 de globuri. În raportul anual al directorului Adunării geografice pentru anul 1948, s-a menționat că globurile sunt printre cele mai rar folosite obiecte.

Deschiderea muzeului a fost posibilă prin activitatea entuziastului și colecționarului de globuri Robert Hardt. Muzeul de globuri a fost deschis la 14 aprilie 1956, colecția enumera 63 de exponate. În următorii 30 de ani colecția muzeului a crescut la 145 de exponate, datorită cumpărărilor de cadouri și schimbul cu alte muzee. În anul 1996 muzeul deținea deja 260 de exponate. Muzeul și-a schimbat localul de mai multe ori, iar de la 1 decembrie 2005 este găzduit de Palatul des Mollarda-Clary. În afară de colecția propriu-zisă a muzeului, sunt expuse mai multe globuri din colecții particulare, transferate pentru conservare pe termen lung în muzeu.

Cu excepția Globurilor de Coronelli, cele mai valoroase expunate de muzeu sunt globuri de Gerhardus Mercator (1512-1594), din 1541 (a Pământului) și 1551 (ceresc), precum și Globul de Gemma Frisius (1508-1555), din anul 1536, cel mai vechi din globuri, care se regăsesc în Austria. În plus, în muzeu sunt expuse o varietate de instrumente astronomice. În ianuarie 2009, colecția conținea 590 de obiecte dintre care 250 au fost expuse.

Colecția de globuri cuprinde 380 de globuri (unele fiind din secolul 16) și instrumente științifice, inclusiv globuri terestre și celeste înainte de 1850.

Muzeul Esperanto este în același timp muzeu, bibliotecă, centru de documentare și arhivă a limbilor artificiale vorbite pe glob. Este cea mai mare colecție din lume de cărți și de scrieri ale limbilor artificiale, inclusiv Esperanto, Ido și altele. Colecția muzeului cuprinde 35000 de volume de carte, 2,5 mii de periodice, 3000 de expunate de muzeu, 2 mii de manuscrise, 23000 de fotografii, 1,1 de mii postere, 40.000 de pliante. Catalogul electronic pentru căutarea exponatelor de muzeu, de asemenea, este disponibil pe Internet.

Muzeul a fost fondat în 1927 de către Hugo Steiner și solemn deschis în 1929 la o ceremonie oficială a Guvernului în Hofburg.

Muzeul Literaturii prezintă o imagine deschisă a literaturii austriece de la sfârșitul secolului al 18-lea până în prezent. Johann Nestroy, Arthur Schnitzler, Franz Kafka, Ilse Aichinger, Ingeborg Bachmann, Thomas Bernhard, Friederike Mayröcker - acestea sunt doar câteva dintre marile nume de autori austrieci ale căror scrisori, lucrări și creații sunt prezentate în Muzeul Literaturii al Bibliotecii Naționale a Austriei.

Muzeul Literaturii are și o dimensiune europeană. Literatura austriacă, cu istoria sa multi-etnică și multilingvă, este o reflectare deosebit de adecvată a liniilor de demarcație istorice și întrebărilor identității naționale: contrastul dintre provincie și centru, tensiunea dintre abținerea politică și angajament, precum și modul în care Austria tratează vecinătatea cu marea Germanie. Muzeul arată, de asemenea, calitățile estetice ale literaturii austriece, afinitatea sa pentru muzică și arte plastice.

Departamentul de Manuscrise și Carte Rară

Departamentul de manuscrise este considerat nucleul Bibliotecii Naționale a Austriei și colecție cu unul dintre cele mai importante manuscrise din lume, cu un număr mare de autografe și colecții închise. Colecția de manuscrise și carte veche dispune de diferite obiecte de valoare și un fond extins de manuscrise medievale, inclusiv codicele Greco-bizantine, chinezești și aztece.

În colecție sunt prezente peste 280.000 de scrisori și documente de corespondență precum și patrimoniul literar al scriitorilor celebri, cum ar fi Ingeborg Bachmann și Robert Musil. De asemenea, include un fond de 8000 de incunabule (primele cărți tipărite înainte de 1500), astfel fiind una dintre cele mai valoroase colecții cu astfel de scrieri din Europa. Ea deține

15th-century painters - Comments on Ptolemai - WGA15714

Wien, Österr. Nationalbibl., Cod. Ser. nova 2643,
Bl.1r Ausschnitt Anfang der Arabel Ulrichs von dem Türlin

aproximativ o cincime din toate cărțile publicate în secolul al XV-lea, inclusiv singura copie a Bibliei (Mainz 1454-1455) care s-a păstrat în Austria. (Biblia lui Gutenberg începe în mod tradițional istoria tiparului din Europa. Cu toate că aceasta nu este prima incunabilă, ea se evidențiază prin calitatea excepțională a designului).

Bogata colecție de biblia incunabule a fost digitalizată și poate fi căutată on-line. Colecția deasemenea dispune de tipărituri vechi ce datează înainte de 1850, care reflectă nu numai diversitatea monarhiei multietnice austro-ungare, dar și de colecționarea universală de secole a bibliotecii imperiale. Deosebit de impresionante sunt vechile colecții în limbi slave.

În anul 2008 Departamentul *Manuscrise, autografe și colecții închise* și Departamentul *Incunabule, carte veche și rară* au fost comasate.

Departamentul de muzică care include arhiva de muzică Austriacă, și o mare colecție de autografe, de asemenea, este una dintre cele mai mari biblioteci din lume. Colecția de opere muzicale datorită colecției sale de manuscrise, este una dintre cele mai importante de acest gen din lume. Alături de colecția de culegeri de opere corale medievale târzii, aceasta oferă materiale bogate de muzică baroc și manuscrise muzicale din toate perioadele istoriei muzicii, în special din epocile clasiciei Veneze și a Romantismului, reprezentanții celebri ai căreia sunt Mozart, Beethoven, Bruckner, Hugo Wolf, Richard Strauss, Hans Pfitzner și Alban Berg.

Departamentul Arhive de Imagini și Grafică

al Bibliotecii Naționale a Austriei este cel mai mare centru de documentare în imagini din Austria.

Fondurile de Arhivă reunesc mai multe colecții de obiecte istorice importante: Departamentul de Portrete, Arhiva de fotodocumente și *Fidei commis Library* a familiei imperiale. În plus, colecțiile de placate și ex-libris.

Colecția de grafică include peste 600.000 de lucrări în grafică imprimată, acuarelă, desene și obiecte de artă, precum și arhivele Imperial Entailed Estate Library. Cele mai mari colecții sunt formate din portrete grafice imprimate, aproximativ a 200.000 de persoane importante din antichitate și până în ziua de azi.

Colecția de pamflete și broșuri conține în jur de 20.000 de pamflete istorice și broșuri, legi și decrete, cuprinzând pamflete și publicații guvernamentale unice, precum regulamente, legi și decrete de la începutul anilor 1500, până la sfârșitul anilor 1900. O valoare aparte o au colecțiile de pamflete și publicații guvernamentale privind revoluția din 1848 în Imperiul Austriac. Această parte a fondului poate fi cercetată integral în formă digitală în „Arhiva 1848”. Broșuri alese, pamflete și publicații guvernamentale din secolele XVI-XIX sunt evidențiate în catalogul principal al bibliotecii. În afara acestei colecții speciale, departamentul de colecții istorice cuprinde și un număr substanțial de pamflete și broșuri, care nu sunt etichetate ca atare.

Colecția de exlibris include peste 50.000 de unități de grafică de formă mică de la începutul epocii moderne până în prezent. Nucleul Arhivei de imagini include peste 1 milion de negative fotografice cu un spectru larg de subiecte de la portrete la fotografii ale arhitecturii, documente istorice, imagini ale vieții cotidiene. Peste 1,6 de milioane de obiecte pot fi cercetate prin Internet în cataloagele arhivelor de poze și 200.000 imagini pot fi comandate on-line. În

fiecare an, aproximativ 10.000 de fotografii sunt digitalizate pentru îndeplinirea comenzilor utilizatorilor.

Aproximativ 2 milioane de fotonegative din arhivele istorice, arhivele de fotografii și achiziții de la importanți fotografi austrieci și artiști graficieni, precum și aproximativ 100.000 de afișe, fac Departamentul Arhive de Imagini și Grafică a Bibliotecii Naționale un local remarcabil de fotografii și postere istorice și moderne în Austria.

Arhiva Institutului de Folclor a Austriei păstrează o gamă largă de documente cu privire la muzica populară, numeroase texte și melodii scrise de mână și cel mai mare fond din Austria de cărți și reviste cu referire la cântecele populare, muzică populară, dansuri populare și poezie populară.

În cele patru muzee menționate mai sus, conectate la bibliotecă, au loc expoziții regulate de fonduri unicate. În atmosfera istorică a „Sălii de ceremonii”, capodoperă a arhitecturii Baroce, Biblioteca prezintă expoziții speciale, a căror tematică se referă la diverse fonduri private. O parte semnificativă a programului pentru transferul de cunoștințe în domeniul culturii a Bibliotecii Naționale a Austriei sunt excursiile speciale și atelierele de lucru pentru studenți și tineret.

Biblioteca Națională a Austriei mai îndeplinește rolul de:

- Centru informațional și de Cercetare, care oferă o varietate de servicii
- Instituție de memorie a țării
- Centru de educație și cultură

În calitate de bibliotecă științifică modernă, care oferă o varietate de servicii, ea este deschisă tuturor persoanelor de la vârsta de 15 de ani. Anual, peste 260.000 de utilizatori vizitează sălile de lectură și centrele de servicii ale bibliotecii. Datorită serviciilor on-line în creștere, mai mulți utilizatori folosesc serviciile de bibliotecă prin intermediul Internetului. Numărul de vizite a site-ului Bibliotecii Naționale a Austriei, în legătură cu o creștere bruscă a mass-media digitală în ultimii ani, a crescut treptat, iar pagina web enumeră peste 45 de milioane de vizite anual.

În rolul instituției de memorie culturală a Austriei ea încearcă, ca toate bibliotecile naționale, să colecteze și să arhiveze pe termen lung tot fluxul de publicații naționale. Acest lucru se aplică și la publicațiile electronice austriece și la informațiile pe Internet legate de Austria.

În calitate de centru educațional și cultural Biblioteca Națională a Austriei încearcă să facă apel la cel mai larg public, deținând numeroase evenimente culturale. În plus, în sediul bibliotecii în mod regulat au loc o serie de activități cum ar fi „Salonul literar” și „Salonul

muzical”, deasemenea, ea oferă în chirie clădirile sale istorice pentru evenimente speciale. În cadrul evenimentelor culturale în fiecare an, peste 200.000 de persoane, cu excepția utilizatorilor, vizitează sediul Bibliotecii Naționale a Austriei.

În clădirea, în care este situată biblioteca modernă, se găsesc 6 săli de lectură - sala principală de lectură, sala de lectură a literaturii austriece, sala de publicații periodice, sala de cărți de format mare, sala de literatură specializată, sala de microforme.

Timp de mai mulți ani, are loc digitalizarea fondurilor selecte și colecțiilor, pentru care termenul dreptului de autor a expirat. În anul 2003 a fost lansat un model de proiect *ANNO* (AustriaN Newspapers Online) pentru digitalizarea fondurilor. În prezent, sala de lectură digitală oferă peste șase milioane de pagini de ziar, care le citesc în fiecare zi peste 1300 de „cititori virtuali”. Alături de *ANNO* Biblioteca Națională austriacă desfășoară proiecte pentru digitalizarea textelor istorice juridice, portrete și fotografii din epoca modernă din arhiva de fotografii, papirusuri, incunabule și postere. Un alt proiect de digitalizare este consacrat suporturilor de sunet similare.

Încheierea unui acord de cooperare cu Google a pus bazele pentru o digitalizare completă a fondurilor. Biblioteca Națională a Austriei este una dintre primele biblioteci naționale din lume, care digitalizează toată colecția de cărți din secolele XVI-XIX și o expune pe Internet. În cadrul acestui parteneriat public-privat sunt digitalizate aproximativ 400.000 de lucrări, fără drept de autor și sunt în acces liber prin biblioteca digitală a Bibliotecii Naționale a Austriei. Mai mult, este planificat pentru a face cărțile digitale disponibile prin intermediul bibliotecii *Europeana*, biblioteca digitală europeană. Astfel, Biblioteca Națională a Austriei urmează exemplul celebrelor biblioteci de la Harvard, Stanford și Oxford, precum și a Bibliotecii de Stat din Bavaria care deja colaborează cu Google de mai mulți ani în cadrul programului „Cărțile Google”. Oferta de copii digitale ale cărților este nu doar un serviciu pentru utilizatori, dar, de asemenea, contribuie în mod semnificativ la salvarea și conservarea fondului valoros de carte.

Biblioteca Națională a Austriei, se poziționează ca o instituție de cercetare. Principalele domenii de cercetare sunt proiectele de cercetare pentru anumite colecții. Biblioteca Națională a Austriei în ultimii ani, în cadrul proiectelor UE și-a însușit o vastă experiență în cooperarea internațională schimbul de experiență și dezvoltarea de noi soluții tehnice sofisticate în domeniul digitalizării și de arhivare pe termen lung.

În legătură cu intrarea în vigoare a Legii federale privind muzeele și muzeologia din 1 ianuarie 2002, Biblioteca Națională a Austriei a fost transformată în „Institutul Științific de Drept Public al Guvernului” și, prin urmare, a obținut, similar cu muzeele federale austriece, statutul unui subiect de drept.

Pentru realizarea activității sale, Biblioteca primește finanțare anuală de bază, garantată prin lege, care în prezent se ridică la aproximativ 21 de milioane de euro. În plus, propriul capital este format din veniturile din vânzări, închirierea spațiilor, sponsorizare și finanțarea proiectelor. Instituția își administrează fondurile în mod autonom. În calitate de organism de supraveghere financiară și bugetară, funcționează Consiliul de administrație alcătuit din reprezentanți ai ministerelor și științei, precum și sponsori și membrii Consiliului Institutului și al sindicatelor.

Referințe bibliografice:

Biblioteca Națională a Austriei <https://www.onb.ac.at/ev/library.htm>

Documente foto utilizate din arhiva personală și de pe site-ul Bibliotecii Naționale a Austriei